

KUTUZ HOCA'NIN HATIRALARI

-Cumhuriyet Devrinde Bir Köy Hocası-

Hazırlayan: İSMAİL KARA

Dergah Yayınları,

Birinci baskı Ocak 2000

İkinci baskı Ocak 2000

SUNUŞ

Çalıştığım konular itibariyle 1924'te medreselerin, 1925'te de tekkelerin kapatılmasının ardından, tekpartili Cumhuriyet idaresi yıllarında Kur'an ve din eğitiminin, tarikat faaliyetlerinin gayriresmi olarak nasıl, ne seviyede, hangi mantıkla, ne tür siyasî-sosyal araçlarla, nelerde, kimler vasıtasıyla... yürütüldüğü ve bu çevrelerin siyasî merkezi ve icraatını nasıl değerlendirdiği meselesi beni hep meşgul etmiştir. **Tekpartili siyasî hayat çözülmeye başladığı andan itibaren yeniden ortaya çıkan ve 60 ihtilâlden sonra farklı şekillere bürünmekle beraber ana temayülleri ve davranış kalıpları fazla değişmeyen, 80 ihtilâli sonrasında ise görüntü ve nicelik yönü, -birçok yanlıgyı besleyecek ölçüde- azmanlaşan İslâmî hareketlilik, bu kapalı ve sıkıntılı dönem bir şekilde açıklığa kavuşturulmadan, mantığı çözümlenmeden doğru ve derinliğine anlaşılamaz diye düşünüyorum.**

(İsmail KARA, Bulgurlu/Ramazan 1420/1999)

Tahdis-i Nimet

Durmuş Mehmet Efendi, vakfın mütevellisi olarak caminin, medresenin masraflarını yapar, müderris-imam ve hatibin maaşlarını verirdi. Vakfın gayrimenkulü yoktu, onun için nakdî varlığı, %10 faizle çalıştırılır; köylülerden isteyenlere senet mukabili faizli borç olarak verilirdi. Faiz meselesi her zaman tartışma konusu idi; fakat vakfın daimi bir akarı olmadığı için yapılacak başka bir şey de yoktu.

Cahillikten kurtulmanın dolayısıyla adam sayılmanın asgari ölçüsü, hafızlıkla bir şekilde hukuku olmaktı. (Civar köylüler hem takdir hem de gıpta ifadesi olarak şöyle derlerdi: **“Varda'nın sığırları bile hafızlık yapar”**).

Babam ve Annem

Molla Hüseyin

Medrese talebeleri askerlikten muaftı. Bu imtiyaz istismar edildiği için medrese talebelerinin medresede kalması ve teftişlerde hazır bulunması mecburiyeti getirilmişti. Bir teftişte babam da medresede bulunmamış ve kayıttan silinmiş. Bunu haber alması üzerine köyümüzün sınırlarını geçmekte olan müfettişleri yakaladığını ve 15 mecdiyeye rüşvet vererek kaydını tekrar yaptırdığını kendisi anlatırdı

Hangi dersleri, ne ölçüde okuduğunu tam olarak bilmiyorum; fakat çalışırken sık sık ve sesli olarak izhar'dan şevâhit beyitleri okuduğunu ölçü alırsak Sarf-nahiv derslerinde epeyce ilerlemiş olduğunu kabul edebiliriz. Bu beyitleri o kadar sık okurdu ki, ben ve annem bunları ezberlemiştik. Sonraları bunların İzhar'da olduğunu öğrenecektim. Okuduğu Arapça ibarelerden biri de şu idi: **“Li'd-du'âi cenahâni: Eklü'l-helâli ve sıdku'l- mekâli” (Duanın iki kanadı vardır: Helal yemek, doğru söylemek).**

Ben o yıllarda hafızlık yapıyordum. Babam gönderdiği mektupta benim için **“Mehmet'e hasıllı çarık alın”** diye yazmış, annem de Rize'de esnafılık yapan eniştesine bu haberi iletmiş, Ahmed Efendi de **“ona köy çarığı yeter”** diyerek hasıllı çarık göndermemişti.

Kendisi sık sık şunu söylerdi: **“Altmış senedir tahra sallıyorum. Bu çalışmayı İstanbul'da yapsaydım, oranın yarısını satın alırdım,”** Bazı senelerin sonbaharında Karadere'den kalayıcı getirir, evin üstündeki dükkâna yerleştirir ve kâr ortaklığına kalayıcılık yaparlardı. Yemek-yatmak babamdan, iş birlikte, malzeme kalayıcı ustasından. Çıracak da ağabeyim Hasan. Kalayıcılığı öğrendikten sonra ağabeyimin İstanbul'dan getirdiği alet edevatla (körüük, örs, çekiç...) kalayıcılık yaptılar. İlk başladıklarında, bakır ısıtma derecesini tuttura-

madıkları için bir komşunun kazanını yakmışlar. Babam aceleci olduğu için körüğün başında bulunan ağabeyime ikide bir “**çek Hasan, çecek**” deyip duruyormuş. Kazan kararmış tabii. Komşularımız arasında, babama ve bize takılmak için “**çek Haşan çecek**” ifadesi darbimesel olmuştu.

Balkan savaşlarında Edirne ve Kırklareli civarında savaştı. I. Dünya Savaşı’nda (mahalli tabirle Seferbirluk’te) ise Erzurum’da Ilıca ve Pasin Ovası’nda Ruslara karşı 1.5 yıl savaştı.

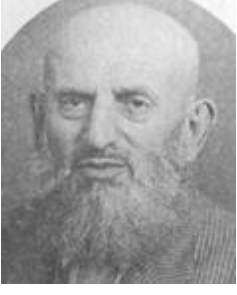
Bize anlattığına göre kendisinin rahatı iyi idi, fakat her gece yol üzerinde olan değirmenin etrafından kaçıp memleketine giden askerleri görüyordu. Bunları kıskandı ve kaçarak Bayburt üzerinden köye geldi. Şikâyet edilip yakalanmaktan korktuğu için çatı arasına gizlendi. Ağabeyim Ahmet, evimizin yanındaki yoldan geçmekte olan jandarma Alemdaroğlu Oflu Hasan’a “**Dayika, bizim veniye var bi emice**” (**Dayı, bizim çatı arasında bir amca var**) deyince, babamın kaçıp geldiği anlaşıldı ve Oflu Hasan’ın şikâyeti üzerine gelen askerlerce yakalandı. Usül, kaçan askerlerin geldikleri yere gönderilmesi idi; fakat babamın evrakını yazan kişi “**İlca**” yerine “**İrize**” (Rize) yazınca Hopa’ya sevk edildi, burada yol taburunda çalıştı.

Babam çebiçlerdeki balı Kasım aylarında daha buz vurmadan uzun ve kalın temiz bir sopayla birkaç gün karıştırırdı. Bu karıştırma sayesinde, “hem tam kıvamını bulmayan sulu bal üste çıkar, bu sayede kalan bal şekerlenmez; hem de rengi beyazla sarı arası tatlı bir renge doğru açılırdı.

Tahsil Hayatım

Bir defasında Beşir’in (Alemdar) amcası Karabaş Ahmet, Kur’an’dan ders alırken bir yeri okuyamadı. Okuması için ağabeyim Ahmet’i çağırdı, o da okuyamayınca beni çağırdı. Ben okudum; “**Bunların ikisine de birer tokat at**” dedi. Bu, hocanın mutad ve bizim için eğlenceli cezalarından biriydi. Önce ağabeyime vurdum, sonra da Karabaş’a. Ona (ağabeyime) vurduğum daha sert mi oldu yoksa gururuna mı yediremedi bilemiyorum; bana sert bir tokat patlattı ve benim takkem havada uçuşurken Mushaf’ını alıp kaçtı, bir daha da gelmedi.

Hoca, dersi ileride olan talebelerden ilk ders alanı pencerenin sahanlık kadar geniş kenarına oturtur, jandarmaları kollamasını tenbih ederdi. Bu görevi ben de çok yaptım. Çünkü o yıllarda jandarmalar ansızın camilere ve Kur’an kurslarına baskın yapıyor, 'körpe' çocuklara bağırıyor çağırıyor, takkelerini tüfeğin namlusu veya eliyle alıp yere fırlatıyor, bazan dayak atıyor, hocalara ise hakaretler yağıdırıyor, canı isterse alıp götürüyordu. Jandarmaların geldiği haber alındığı veya görüldüğü zaman ilk yapılan şey Kur’an, cüz ve Elifbe nüshalarını ortadan kaldırmak olurdu, çünkü bunlara karşı tepkileri her zaman daha sertti. Gizleme faaliyetinden sonra da hoca dâhil herkes bir tarafa sıvıştırdı.

Hoca, yanında torunlarından bir, bazen iki tanesini de bulundururdu. Zeki fakat yaramaz çocuklardı. Onlara hem kızar hem de “**Çocukların ruhları büyük, cesetleri küçük. Onun için ruh cesetleri hoplatıyor, yerlerinde duramıyorlar**” derdi.

Bir defasında Kumkum Hoca ibareyi okurken noktaları yanlış gördü ve kelimeyi farklı okudu; bu haliyle de kelimenin cümlede bir mânası yoktu. Arkadaşlardan biri çekine çekine doğrusunu okuyunca hoca sesini yükselterek, biraz da tebessüm ederek “**ha ha, senin okuduğun doğrudur, biz yüzüğü büyük okuyuruz**” dedi. (Hoca Oflu olduğu için “büyük” kelimesini “püzük” şeklinde telaffuz etmişti).

Sabah Namazı Gitti!

Akşamlan çay, sohbet, gülmek, oynamak gani. Arkadaşımız Mecit’in Mehmet’in (Tan) doğaçlama türkü söylemekte üzerine yoktu. Yaklaşık bir saat kemençe çalınır, horon oynanırdı. Mehmet usta ise hem oynar hem de türkü söylerdi. Bu uzun süren zaman içinde bir söylediği türküyü bir daha tekrar etmezdi. İki türküsünü hâlâ hatırlıyorum:

Cel cidelum oduna (Gel gidelim oduna)

Sonra kışun uşuruk (Yoksa kışın üşürüz)

Evun yol ustinedur (Evin yol üstündedir)

Donuşun konuşuruk (Dönüşte konuşuruz)

Açti sabah nemazi

Kalksana kılacağuk

Memen değdi yuzume

Nasi (nasıl) ayrılacağuk

Tabancamı Hanıma Sattım

Kimse benim silah bulundurmaktaki ısrarımı bilmez, hatta silahım olduğunu söylesem inanmazlar. Köyde mermi attığımı hiç hatırlamıyorum. Hayatımda belime veya omuzuma silah taktığım enderdir. Sonunda tabancayı aldım. 60 İhtilalinden sonra devlet silahları istedi. Benim kimseyle alıp veremeyeceğim bir şey yoktu, sadece sünnet-i seniyye olduğu için silah bulunduruyordum. Onun için teslim etmeyi düşünmedim. Memur olduğum için belki yemin teklif ederler de zor durumda kalırım endişesiyle tabancayı 20 liraya hanıma sattım; gerçek satıştı, parasını aldım.

Ramazanlıklarım

Bafra'nın Merkez Camii olan Pazar Camii'nde imamla birlikte mukabele okuduk. Oflu Hacı Hafus diye meşhur olan bir tüccar vardı, bizim mukabelemizi dinlemeye gelir ve tam önümüzde otururdu. Kuvvetli bir hafızdı. Yanlış okuduğumuz zaman parmağını kaldırır, biz de geriden alarak yanlışımızı düzeltirdik.

Ben küçük olduğum için namaz kıldırıyordum. Bir defasında gece onların teravih kıldırarak mahalleye giderken bahçeli evlerden birinden üzerime köpek saldırdı. Çok korktum ve bağırmağa başladım. Ev sahibi hanım çok korktuğumu görünce beni içeri aldı ve yoğurt ikram etti. Akşamleyin elektrikli lambaların yanması benim için ayrı bir sevinç ve neşe kaynağıydı. İlk defa burada elektrikle karşılaşmışım. Ampullerin düğmeyi çevirince yanmasına, hele hele bunların sudan meydana gelmesine aklım ermiyordu. Hafız Ramazan daha büyük olduğu için bana elektrik konusunda açık açıklamalar yapıyordu; ama onun söyledikleri de tevatürden başka bir şey değildi.

Rize'de olduğum sene Türkçe ezan kararı çıktı. Ben de sözlerini ve makamını ezberledim. Çocuk olduğum için Türkçe ezan ve makamı benim için biraz da eğlence idi. Şehirde gördüğüm yaşlı hocaların bu işten çok rahatsız olduklarına, bir kısmının Türkçe ezan okunurken yere baktıklarına, hayâ ettiklerine, ağladıklarına şahit olmuşum, bu tavırlarının manasını sonraları anlayacaktım. Köye döndüğüm zaman ezanların okunmadığını farkettilim. Meğer kimse Türkçe ezan okumayı bilmiyor, öğrenmek de istemiyor! Büyük Cami'nin imamı olan Oflu Serdar Hoca yalnız sabah ezanını Arapça olarak minareden okuyor, diğer ezanları sükûtle geçiştiriyordu. Bu tavır dedikodulara sebebiyet verdiği için Türkçe ezan okumayı bilen biri olarak iş bana düştü. Sonra Pamuka Mustafa (Akyıldız) da öğrendi. Kaderin bir cilvesi olarak ezan aslı haline döndüğü zaman da ben Büyük Cami'de imamdim. Yeni karardan haberim olmadığı için ezanı Türkçe okumaya başladım. Caminin önünde oturan cemaattan haberi duyanlar vardı; bana bağırmağa başladılar. İlk anda ne olduğunu anlayamadım, anlayınca da şaka zannettim. Ciddi olduğuna kanaat getirince Arapça okumaya başladım. Minaredeyim; bir de ne göreyim, kadın erkek herkes camiye doğru koşarak gelmeye başladı, uzak evlerde ise insanlar avluya çıktılar. Bir bayram havası, bir basü bade'l-mevt yaşandı o gün.

Ahmet Efendi bir bayram akabinde köye döneceğim sırada paramı verdikten sonra ehemmiyetli bir hediye de verdi. Bu hediye, yaklaşık 5-6 litrelik dolu bir gaz tenekesi idi. O zamanlar gaz bulmak ve satın almak çok zor bir iş. Görünmesin diye tenekeyi gazete kâğıtlarına sardım ve köye götürdüm. Annem rahmetli en çok buna sevinmişti.

Rize'de mukabele okuduğum senelerden birinde yatacak yer bulamamış, Ramazan boyu köylümüz Topal Hüseyin'in kahvesinde kalmışım. Hacı Memiş Efendi akşamüzeri beni alır evlerine iftara götürürdü. Bazı akşamlar camilerde de kalırdım. Hatta bir defasında caminin imamı, arife gününün sahurunda bana sesleniyor: **“Hafus kalk, araba tutacasun.”** Ne demek

istediğini bir türlü anlayamıyorum; ne arabası, arabayı niçin tutacağım? Meğer **“Kalk arife orucunu tutacaksın”** diyormuş.

O sene fındıklar da iyi olduğu için okuduğum mukabelelerin dışında 14 tane de hatim ısmarlanmıştı. Birinci sene 60 lira elime geçti. İkinci sene fındıklar iyi olmayınca bizim **“hâsılat”ımız** da düşük oldu. Fazıl Bey derdi ki: **“Fındıklar iyi oldu mu buranın insanı azar; ortalık rakı şişesinden ve kokusundan geçilmez. Fındıklar az oldu mu biraz terbiye olurlar, o kadar rakı içmezler.”** Beyin dediği doğru idi, fındıkların iyi veya kötü olması bizim hâsılatı da doğrudan tesir altına alıyordu.

İtiraf etmeliyim ki şahsiyetine düşkün olan insanlar için ramazanlık zor ve sıkıntılı bir iştir. Ne alacağın belli değil. Seni dinleyen ve Ramazan'ın sonunda zekâtından, fitresinden sana bir şeyler verecek insanları memnun etmek zorundasın. Bir ay başkasının evinde kalacak ve yemek yiyeceksin vesaire... Evet ramazanlık zor iştir...

Terhisinden Ümit Kesilmiş Uzun Bir Askerlik

Yaya Rize'ye indik. Sevk işlemlerimiz yapıldı. Bizi İzmir'e götürecek gemi iki gün sonra kalkacağı için Şube başkanı bizi serbest bıraktı. İki gün sonra şube önünde toplandık. Top haline getirilmiş asker elbiselerimizi şubenin penceresinden attılar. Atılan elbiseler alan kişiye uygun gelmiyordu. Şube başkanı, herkesin diğer arkadaşlarıyla değiş tokuş yaparak kendine uygun elbiseyi bulmasını istedi.

İçimize Ateş Düştü

Kapse köyünde bu keresteyi işlerken orman kolcusuna da yakalandık. Şikâyet mi oldu, tesadüfen mi geldi bilmiyorum. Evimizin yandığını, mecburen kereste yaptığımızı söylediysek de kâr etmedi. İş mahkemeye intikal etti. Danıştığımız insanlar meselenin ciddi olduğunu ve mahkeme bu minval üzere giderse mahkûm olabileceğimizi söylediler. Bunun üzerine iyi ayakkabı yapmakla şöhret bulmuş ağabeyim Ahmet harekete geçmiş ve hâkime iyi bir ayakkabı yaparak mürur-u zamandan kurtulmamızı sağlamıştı.

Evimizin hangi sebeple yandığı konusunda iki rivayet var. Biri şudur: Amcaoğlumuz Mustafa (Kurt) ile eşi Fadika uyuz olmuşlardı. Boturun Raziye onlara ilaç yapmaya geldi. Gece evine dönerken, ışık yapsın diye eline yanmakta olan bir odun parçası (mahalli tabirle levli) tutuşturdular. Onların evin kapısı bizim otanaya (othane) yakındı. Eldeki levli sallandığında rüzgârdan közü tazelendiği için ışık verirdi. Raziye'nin elindeki levliden bizim otanaya ateş sıçradı ve önce otana, sonra da iki ev yandı.

Yangın İçinde Düğün

Babam çok iyi çarık dikerdi. Yeni gelininin düğünde giyeceği çarıkları dikmeye başlayınca komşuların, biraz da dertlerini unutturmak için ona takıldıklarını, onun da keyifle onlar-

la şakalaştığını hatırlıyorum. Düğün günü geldi çattı, benim ne doğru dürüst giyecek elbisem ne de cebimde para var. Ayrıca komşunun evinde evleniyoruz. Zevcemi de hiç görmüş değilim. Düğünde adettir; gelin çarşafı olarak (bizde çarşaf, kadınların yalnız düğünde giydikleri bir zinet elbisesidir) erkeğin evine girerken kapıda durdurulur, damat içerden gelip yüzüne küçük paralar saçar. Etraftakiler ve çocuklar da itişe kakışa bu paralardan toplamaya çalışırlar; çünkü bu paralar bereket kabul edilir, çocukların beşiğine dış elbisesine takılır, dikilir. Herkes benim de para atacağımı beklerken gelinin yüzüne ancak bir avuç buğday saçabildim.

“Hafız Mehmet Kafayı Üşüttü, Yeni de Evlenmişti”

Evin odaları dolu olduğu için akşamları yatsı namazından sonra fenerle çatı arasına (mahalli tabirle veniye) çıkıp Kur’an okuyor ve biraz da talim çalışıyordum. Talim çalışırken harflerin boğazdaki mahreçlerinden kıvam düzeyde çıkıp çıkmadığını kontrol etmenin en emin yollarından biri aynaya bakmaktır. Ben de gecenin o saatinde, fenerin cılız ışığının altında aynaya bakarak, harflere göre boğazdaki hareketleri kontrol için parmaklarımı boğazıma tutarak kalın, ince, parlak, sert boğaz harflerini çıkarmaya çalışıyorum. Bir sürü garip ses: Hı. Ha, Tı, Ta, Kı, Ka... Bu sesleri uzaktan duyan Cemal, ilk önce tahtayı kemiren fare sesine benzetmiş. Ve sesin geldiği tarafa doğru ayaklarının ucuna basa basa gitmeye başlamış, beni görünce de şaşkınlık içinde bir müddet seyretmiş: Ayna, acaip sesler çıkaran, ikide bir elleriyle boğazımı sıkan Hafız Mehmet... Sessizce geri dönerken içinden **“Yazık, Hafız Mehmet kafayı üşüttü, yeni de evlenmişti”** diyormuş. Sabahleyin beni sağlam görünce hem çok sevindi hem de **“akşam venide ne yaptığımı”** sormadan edemedi. Ben de işin aslını faslını anlattım, gülüştük... Cemal uzun müddet bu hadiseyi büyük bir zevkle ve katıla katıla anlattı durdu.

Köy İmamlığı

Hocalarda bir miktar Halk Partililik damarı olduğunda şüphe yoktur. Demokratları umumiyetle hafifmeşrep, devletin hazinesini müsrifçe kullanan, devlet adamlıkları zayıf insanlardan müteşekkil görürlerdi. Fakat dinî hayattaki serbestiyet hocaları da Demokratlara yaklaştırdı. Bana gelince; imamlık yaptığım müddetçe ve ondan sonra hiçbir parti ile irtibata geçmedim, camide veya dershanede doğrudan siyasetle ilgili meseleleri konuşup tartışmadım. Ekseriyetle rey kullandım; fakat kime rey verdiğimi aile fertlerim dâhil hiç kimseye söylemedim. Siyasetle ilgili bütün bu titizlikleri imamlık vazifemin bir icabı olarak yaptım. **Siyasetle alenen ilgilenen veya bir partiden yana açıkça tavır koyan meslektaşlarımın da yanlış yaptıkları kanaatini taşıyorum. Çünkü memleketimizde siyaset kirli bir iş gibi yürümedir, din adamlarının bu kirli işin kenarında köşesinde olmaları doğru değil.**

“Bu Hoca Ne Kadar Para Yedi!”

Her sene kanuni mecburiyetler sebebiyle derneğin genel kurulunu yapardık. Yeterli çoğunluğu sağlayabilmek için toplantı günü olarak Cuma gününü seçerdik. Yine de kimse gelmezdi. Derneğin başkan ve diğer yetkilileri de ihtimam göstermezlerdi. Çok sıkıntı çekerdim. Zaten evrakları hazır edebilmek için birkaç gece sabahlara kadar çalışırdım. Kürdoli Osman’ın (Kökmen) insanları toplamak için yaptığı latifeli çağrı hâlâ kulaklarımdadır: **“Ula madem azasınız, bir gelin bakalım da öğrenelim, bu hoca ne kadar para yedi!”**

“Nereden Bilebilirdi?”

1951 yılı baharının ilk günleri. Yine bir öğle yemeği için sofraları kuruyordum; tam dört ayrı sofra. Evden haber geldi, **“anan seni istiyor”** dediler. **“İşim var, şimdi gelemem”** dedim. İkinci defa daha âcil bir eda ile geldiler. Gittim ki ev kalabalık, herkesin yüzünde büyük bir endişe ve tedirginlik var. Meğer babam Anbet’te yuvarlanmış ve bulunamamış! 13 gün camide çalışmıştı. Anbet’teki çayırları, otlakları, harkları bakıp gelecek ve camide çalışmaya devam edecekti. **Peşinde dolaşan ecelin ona bu fırsatı bir daha vermeyeceğini nereden bilebilirdi?**

Fes, Kasket ve Jandarma

Bir müddet sonra Diyanet İşleri Başkanı dışında hiç kimsenin dışarıda sarık takamayacağına dair emir çıktı ve Nuh Efendi’ye de tebliğ edildi. Müftü Efendi çok sıkıntılı bir duruma düşmüştü. Eski hocalardan Antin Osman Efendi müftünün yanına gelmiş ve **“Vali kimdir de bize şapka için tebliğde bulunacak, biz birer fötr şapka alıp takalım, sokakta gezelim, o da işitsin”** diyerek onu ikna etmiş. İkisi satın aldıkları fötr şapkayı takınarak sokağa çıkmışlar. Müftüyü bu şekilde gören esnaf dükkânlarının içlerine doğru kaçıştılar, sokaktaki halk da kaçıştı; müftü efendiyi -esnafın ifadeleriyle- bu **“feci”** halde görmekten utanıyorlardı. Hâlbuki müftü efendi sokağa çıktığı zaman veya evine gidip gelirken halk ve bütün esnaf ayağa kalkar, onun vereceği selâmı almayı şeref kabul eder, hürmet gösterirdi.

Bal Sirkesi

Bir de bal sirkesi yapardık. Çok az yerde baldan sirke yapılır, onun için de söylediğimizde garip karşılanır. Fakat bal sirkesi harika bir sirkedir, şifa oranı da çok yüksektir. Zaten köyümüzde yakın zamanlara kadar salata yapma âdeti olmadığı için paça yemeği dışında sirke yalnızca ilaç olarak kullanılırdı. Onun için toprak küpümüzde sirke eksik olmazdı. Sirkenin üzerinde teşekkül eden kalın tabaka da (mahalli tabirle sirke anası) ilaçtı. Özellikle başında yara, çıban çıkan çocukların tedavisi için kullanılırdı; çocuğun saçları kesilir ve yatacağı zaman sirke anası bezle bütün başına sarılır, bağlanırdı. Sabahleyin yıkandığında yaralar sönmüş, çıbanlar iyileşmiş olurdu. Özellikle yayla zamanı hayvanlarını yaylaya çıkaracak olan kadınlar küçük büyük şişelerle gelir, bizden ilaç olarak sirke alırlardı.

HATİME

“Allah bes baki heves” deyip edep sınırlarını aşmadan sözlerimize nihayet verelim; zira eslafımıza, hocalarımıza göre fazla konuştuk, çok yazık.

ÖZETLEYEN

CELAL SANCAR

25.8.2019/ANKARA